
ZHOUBNÉ NÁDORY jako zdravotně - sociální problém

MUDr. Irena Vyzulová

ZHOUBNÉ NÁDORY

- zdravotnická statistika (NOR)
 - epidemiologie (SVOD)
 - organizace onkologické péče
-

Zhoubné nádory ve světě

(2012) dle WHO

- **14 milionů** nově zjištěných případů
 - **8,2 milionů úmrtí** v důsledku ZN
 - Celosvětově **nejčastější příčina úmrtí** od r.2011
 - nejvyšší výskyt – Ca plic, Ca prsu, Ca tlustého střeva
 - nejvyšší úmrtnost – Ca plic
 - **Prognózy:** kolem r. 2025 bude umírat cca 13 milionů lidí, nově dg. bude 20 milionů
 - **43% úmrtí** na ZN podmíněno **preventabilními faktory** (kouření, nevhodná strava, infekční záněty)
-

Zhoubné nádory ve světě

(2012) dle WHO

- ❑ **Prognózy:** kolem r. 2030 bude umírat cca 13 milionů lidí, nově dg. bude 20 milionů
 - ❑ **43% úmrtí** na ZN podmíněno **preventabilními faktory** (kouření, nevhodná strava, infekční záněty)
 - ❑ Nejohroženější jsou **rozvojové země** (**70%** všech **úmrtí**), zde dominuje ZN infekční etiologie (Ca děložního čípku či Ca jater)
-

Zhoubné nádory ve světě

(2012) dle WHO

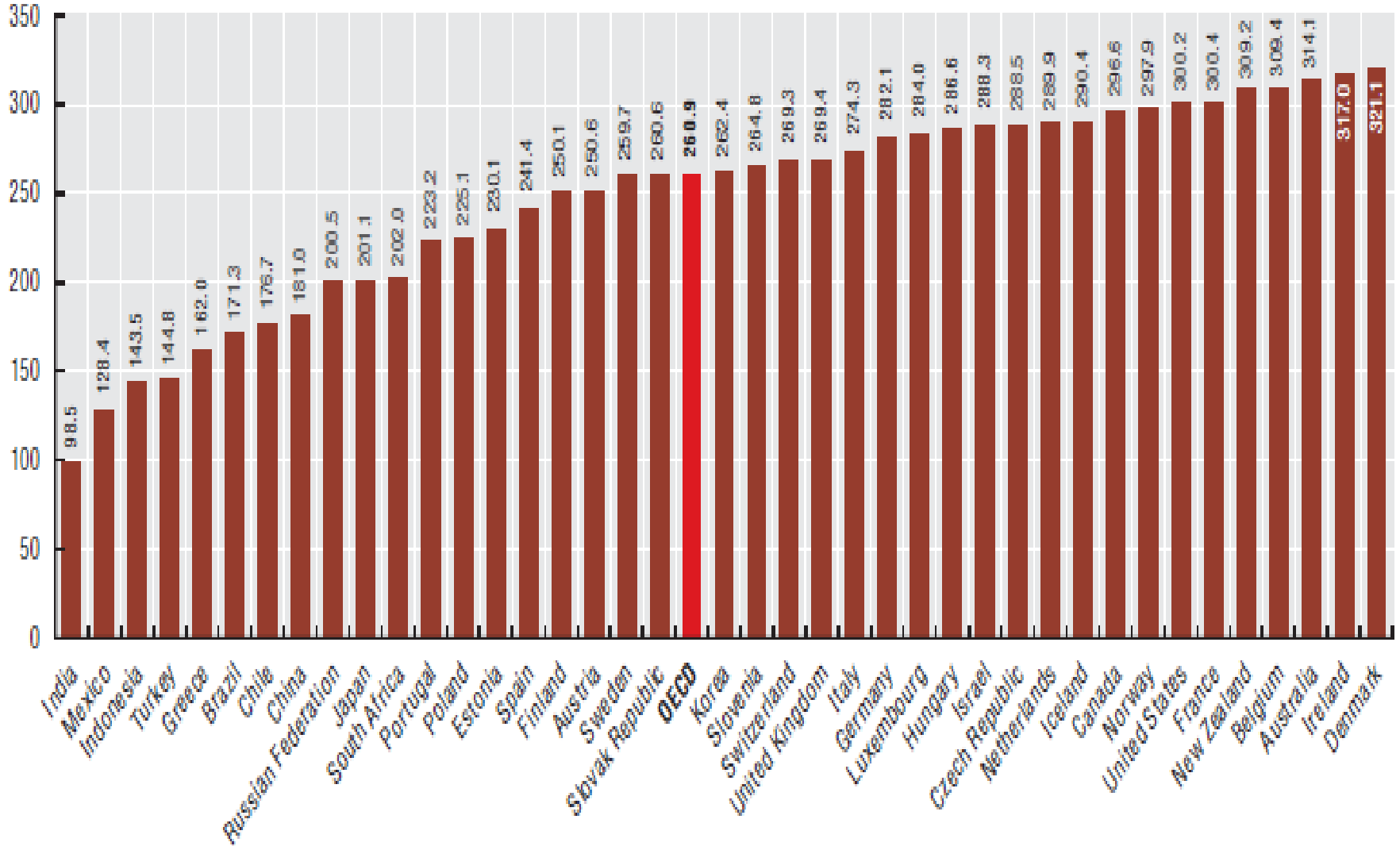
□ Příčiny rostoucí incidence ZN:

- nevhodný **životní styl** (strava, kouření, alkohol, malá fyzická aktivita)
- znečištěné **životní prostředí**
- demografické **stárnutí** (vyspělé země)
- nulová prevence, špatná diagnostika (rozvojové země)

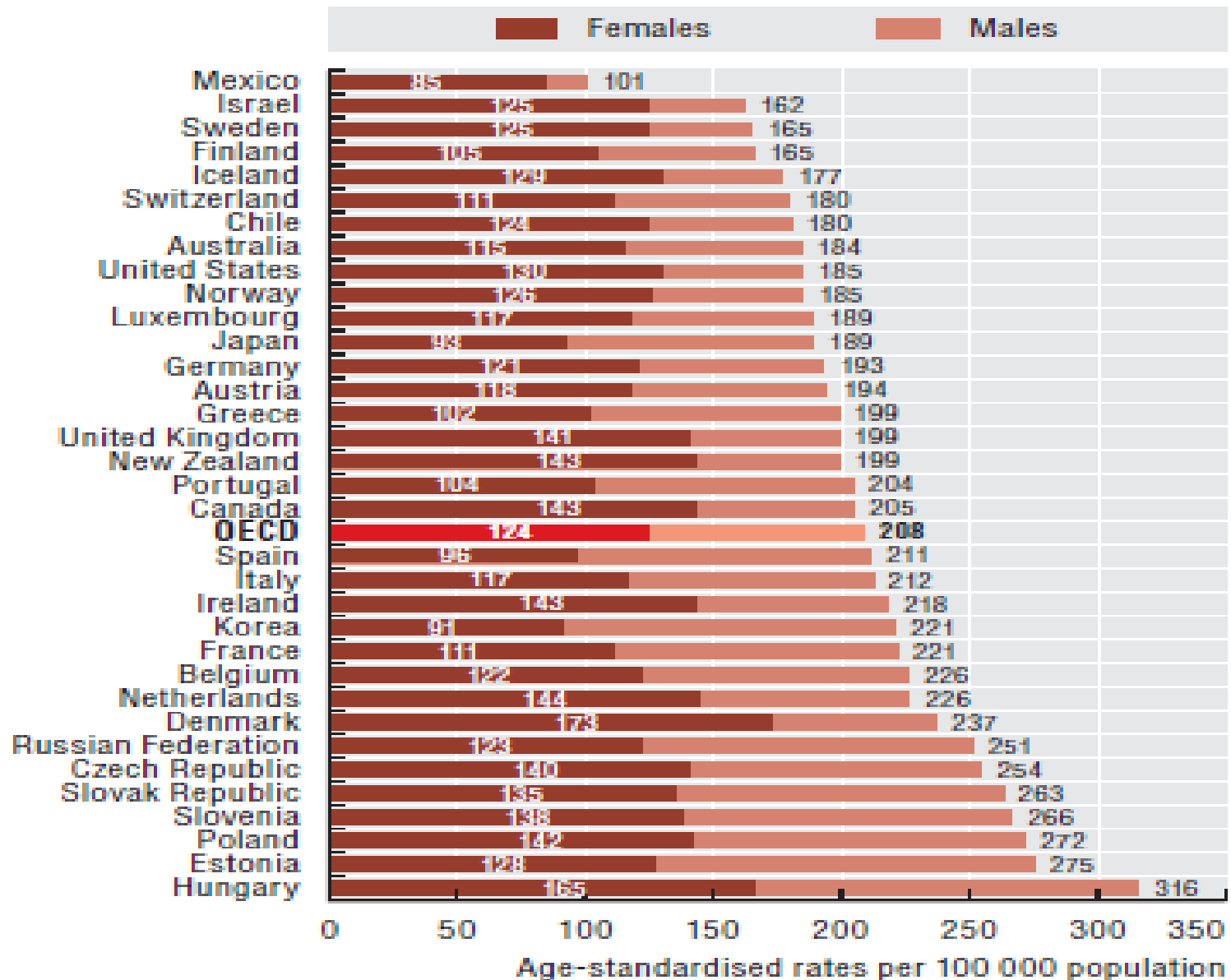
□ Řešení : nestačí pokroky v léčbě, nezbytná je prevence (primární i sekundární –tj. screening)

1.11.1 All cancers incidence rates, total population, 2008

Age-standardised rates per 100 000 population

1.4.1 All cancers mortality rates, males and females, 2009 (or nearest year)

Source: OECD Health Data 2011; IS-GBE (2011).

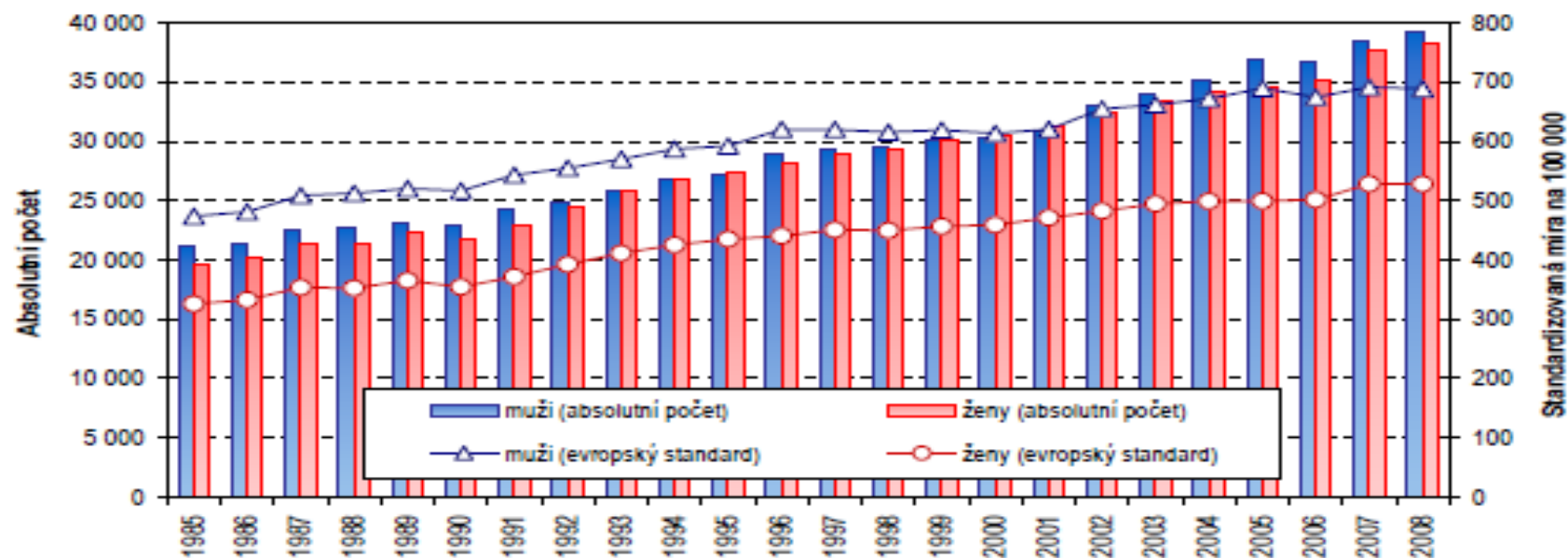
Zhoubné nádory v ČR (2012)

- **incidence** ZN v ČR **roste** (77 846)
 - **úmrtnost** na ZN od 2.poloviny 90.let **klesá** (27 680) u obou pohlaví (více u mužů)
(příčiny: účinnější dg. časných stádií,
účinnější tp., stárnutí populace)
 - **prevalence** – cca 450 000 osob
(z toho 25% dg. C44)
-

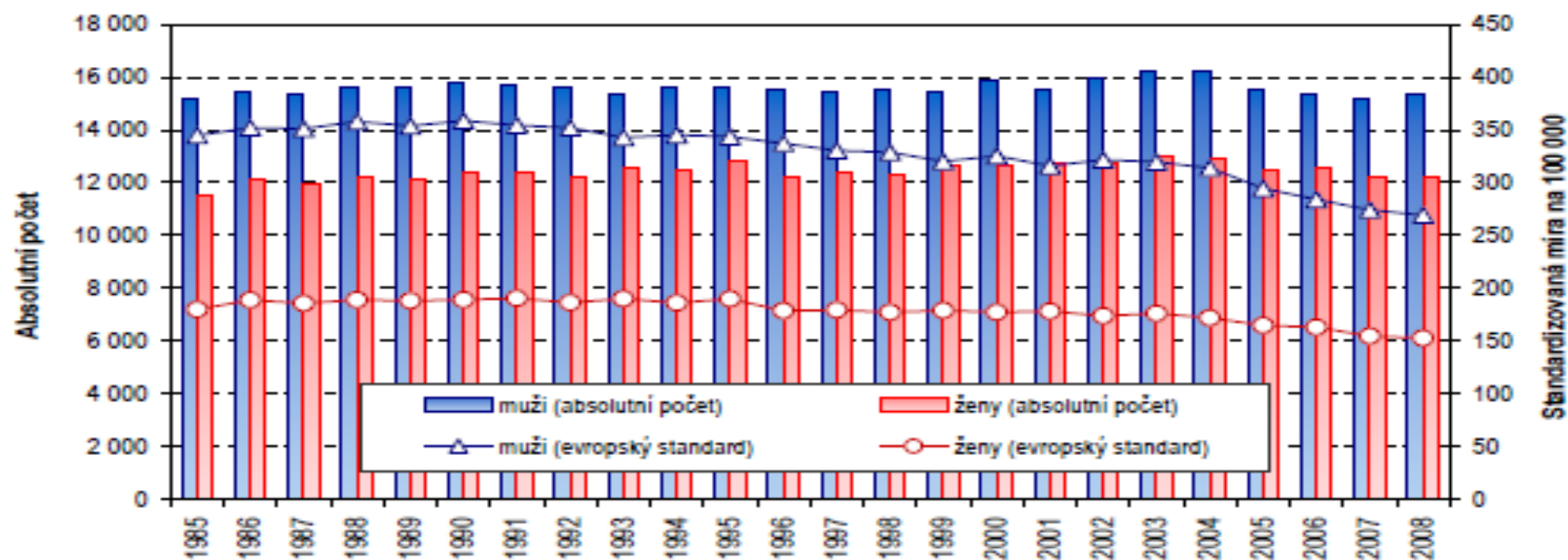
Zhoubné nádory v ČR (2012)

- 2. nejčastější příčina úmrtí (M i Ž)
 - 2. nejčastější příčina invalidních důchodů
 - EUROCORE 5- **zvyšuje se šance na přežití !!!** (studie srovnává 5-leté přežití v r.2002-2007 u více než 10 milionů pacientů z 29 evr. zemí, ČR – o 15% lepší výsledky než země vých. Evropy)
5- leté přežití od cca 80 % (Ca prsu a prostaty) po méně než 15% (Ca Ca plic a pankreatu)
Důsledek účinnější terapie, lepší operační techniky, screeningu a včasné dg.)
-

Graf 1: Vývoj incidence zhoubných novotvarů u mužů a žen (1985–2008)

Graf 2: Vývoj úmrtnosti na zhoubné novotvary u mužů a žen (1985–2008)

Současný stav - *incidence*

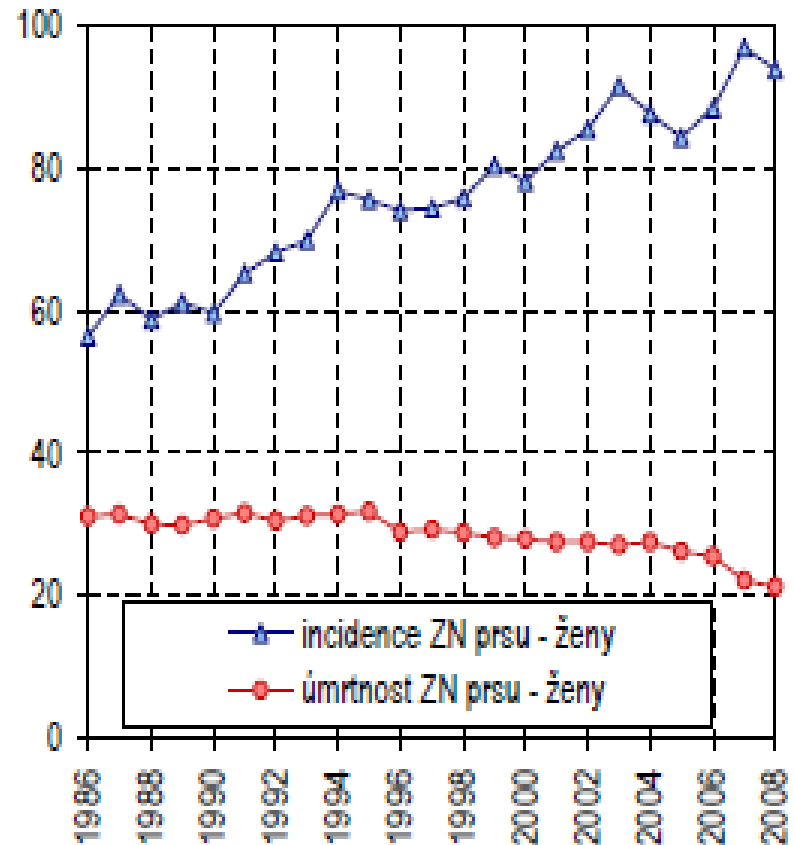
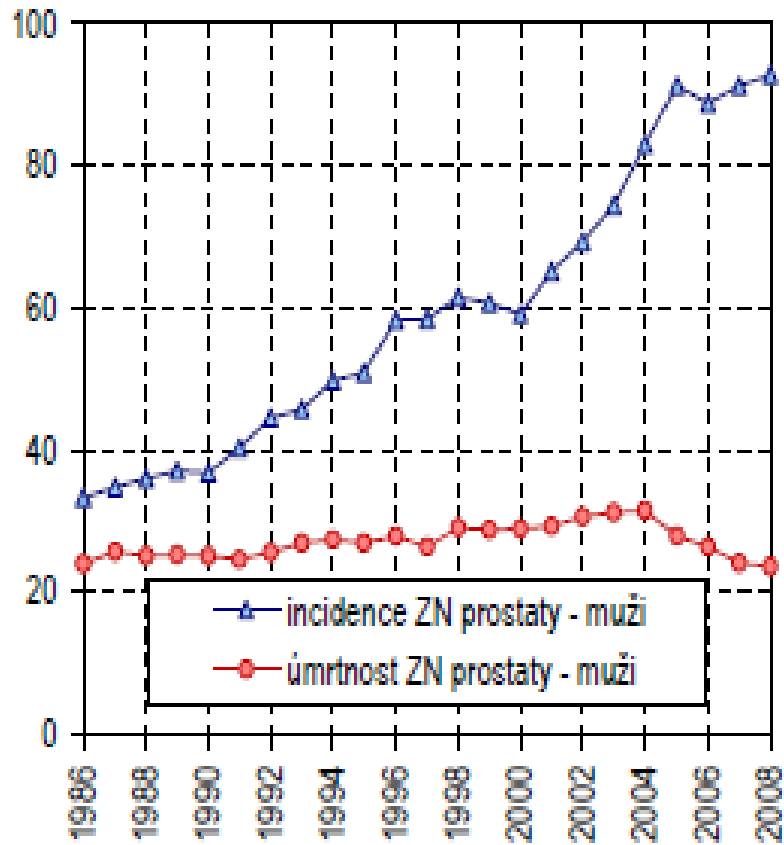
□ U mužů

- Ca prostaty
(5332)
- Ca kolorekta
(4861)
- Ca průdušnice a plic (4693)

□ U žen

- Ca prsu (6416)
 - Ca ženských pohlav. orgánů
(4412)
 - Ca kolorekta
(3374)
-

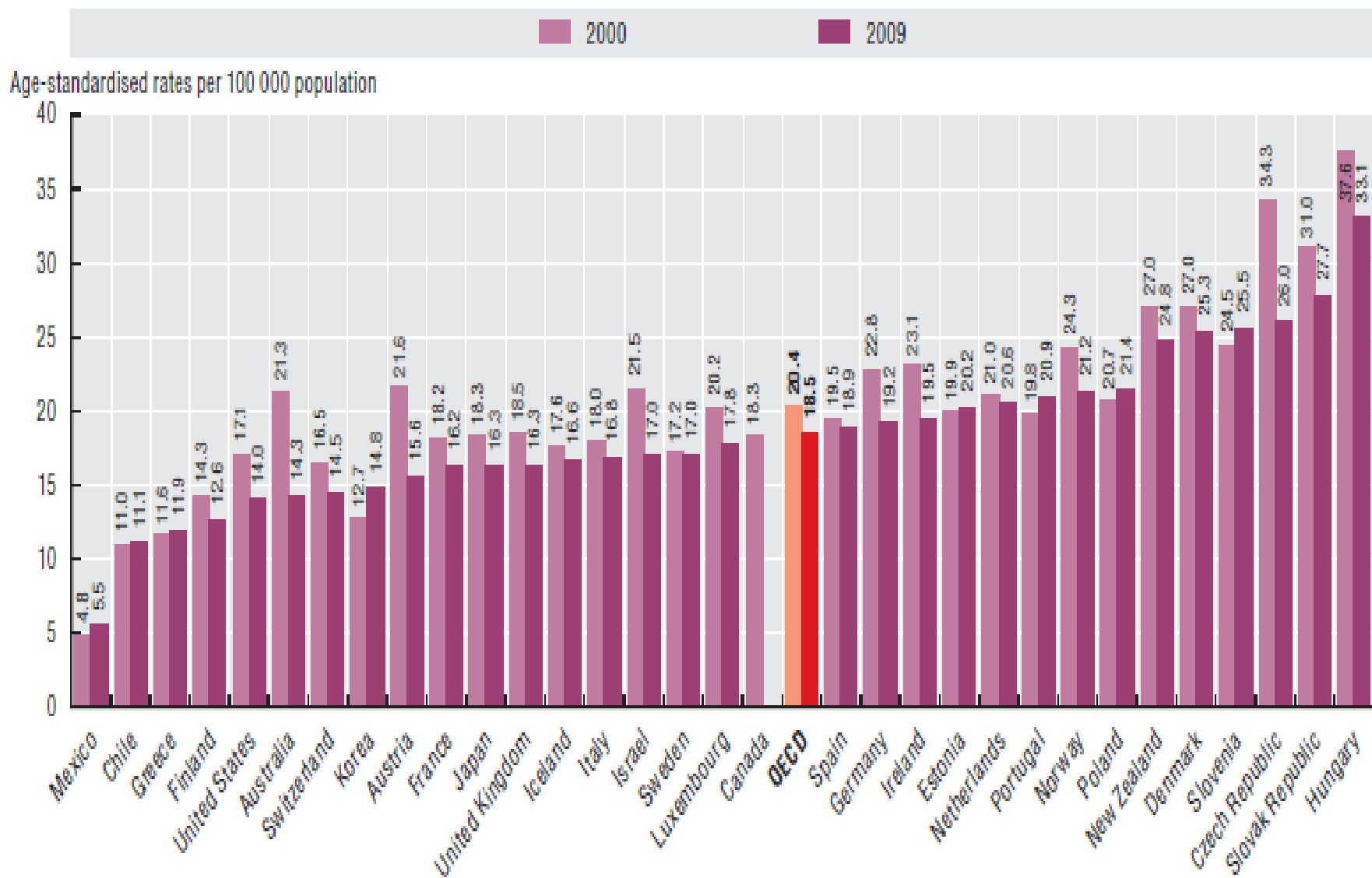
Graf 8–9: Vývoj standardizované incidence a úmrtnosti na vybrané diagnózy u mužů a žen

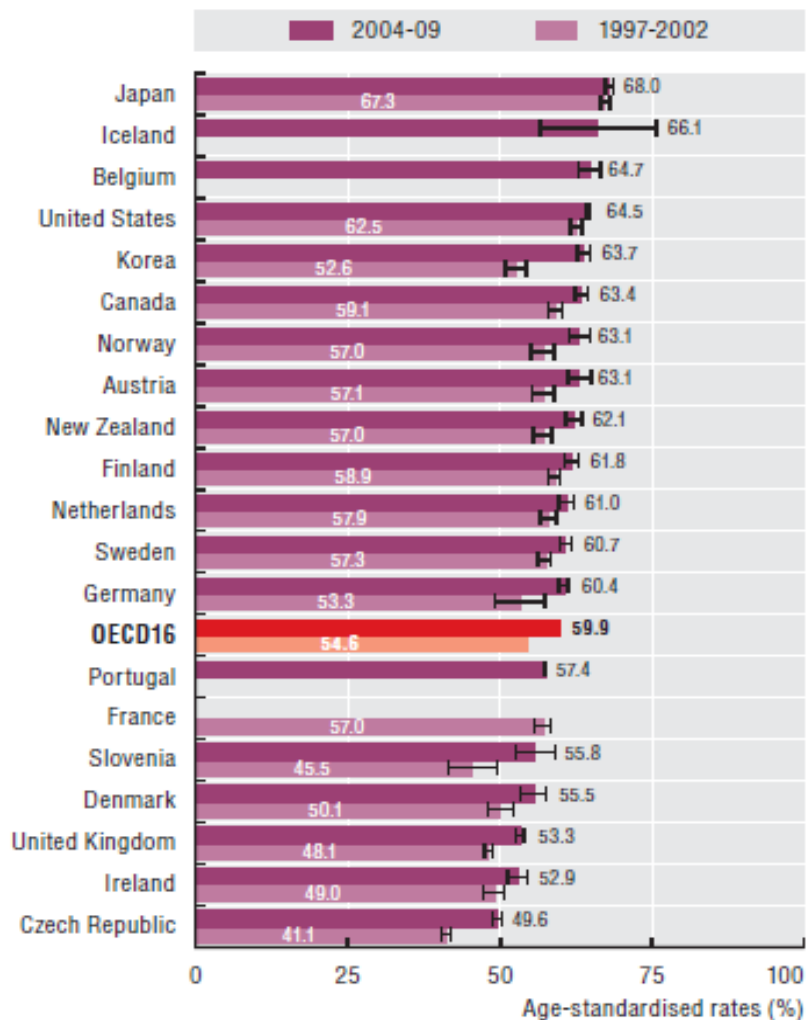
Karcinom kolorekta

- Celosvětově 3. nejčastější nádorová dg.
- Ročně nově dg. cca 1,4 milion případů
- Roční počet zemřelých cca 610 000 (2008)
- Častější výskyt v Evropě a USA než v Asii
- Rizikové faktory - věk, GIT onem.(polypy, ulcer.colitis),
strava bohatá na živočišné tuky, genet. disp.
- Prodlužuje se doba přežití ve všech zemích v poslední dekádě (58%)
- Rozdíl v přežití mezi pohlavími – delší u žen

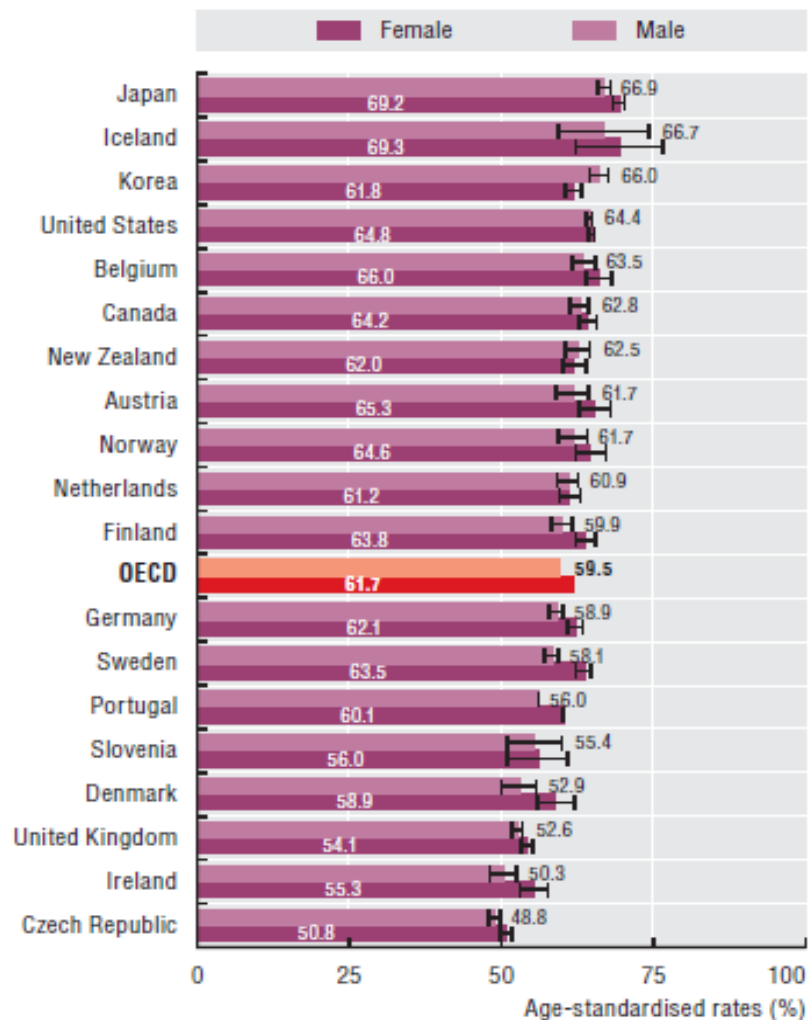
5.10.3 Colorectal cancer mortality 2000 to 2009 (or nearest year)

5.10.1 Colorectal cancer, five-year relative survival rate, 1997-2002 and 2004-09 (or nearest period)

5.10.2 Colorectal cancer, five-year relative survival rate by sex, 2004-09 (or nearest period)

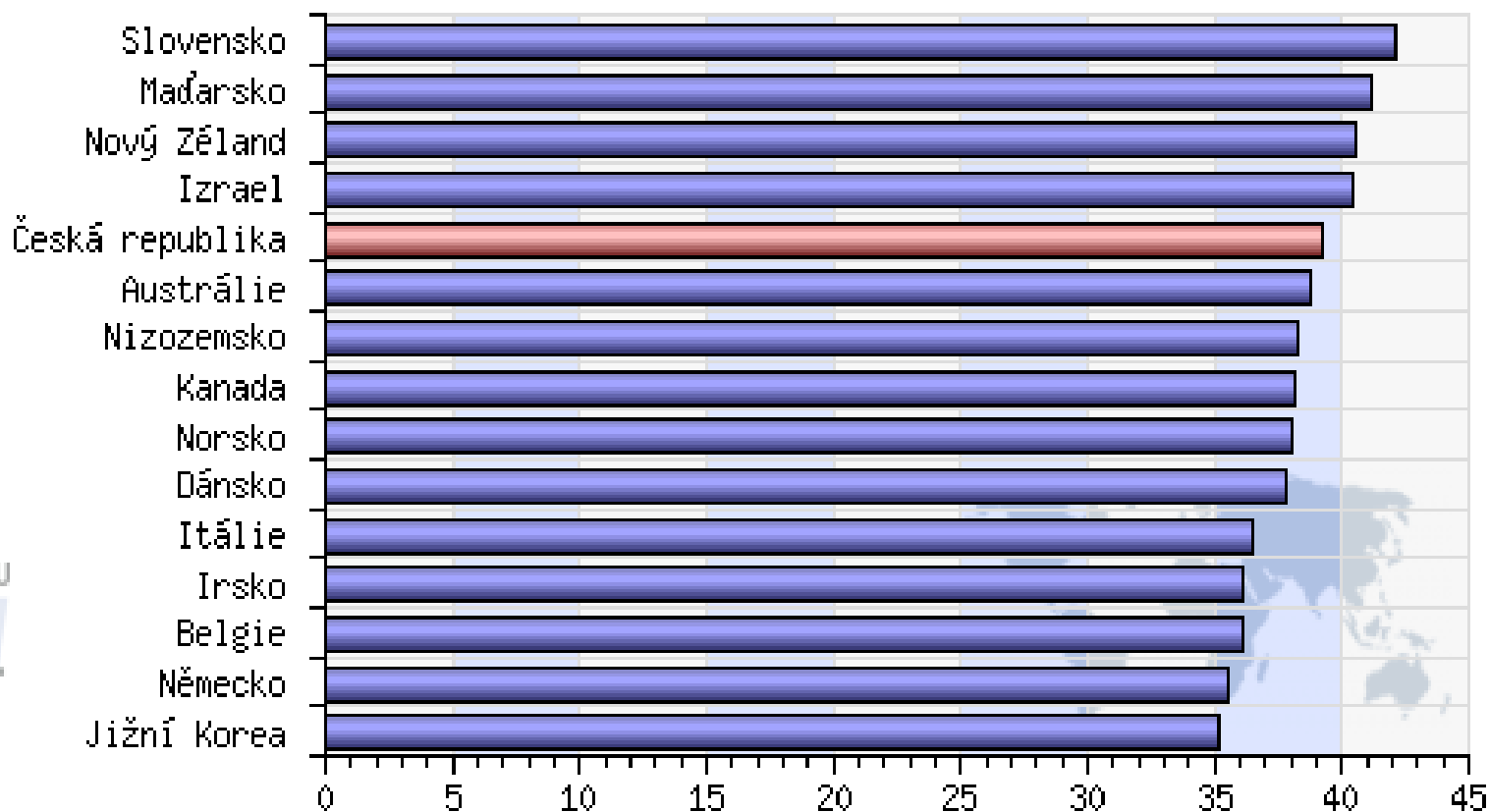

5 - leté relativní přežití – podíl pacientů, kteří po 5 letech od dg. nezemřeli v souvislosti s nádorovým onemocněním

Ca kolorekta - incidence

C18-C21 - Tlusté střevo a konečník

srovnání incidence v ČR s ostatními zeměmi světa, ASR - světový standard

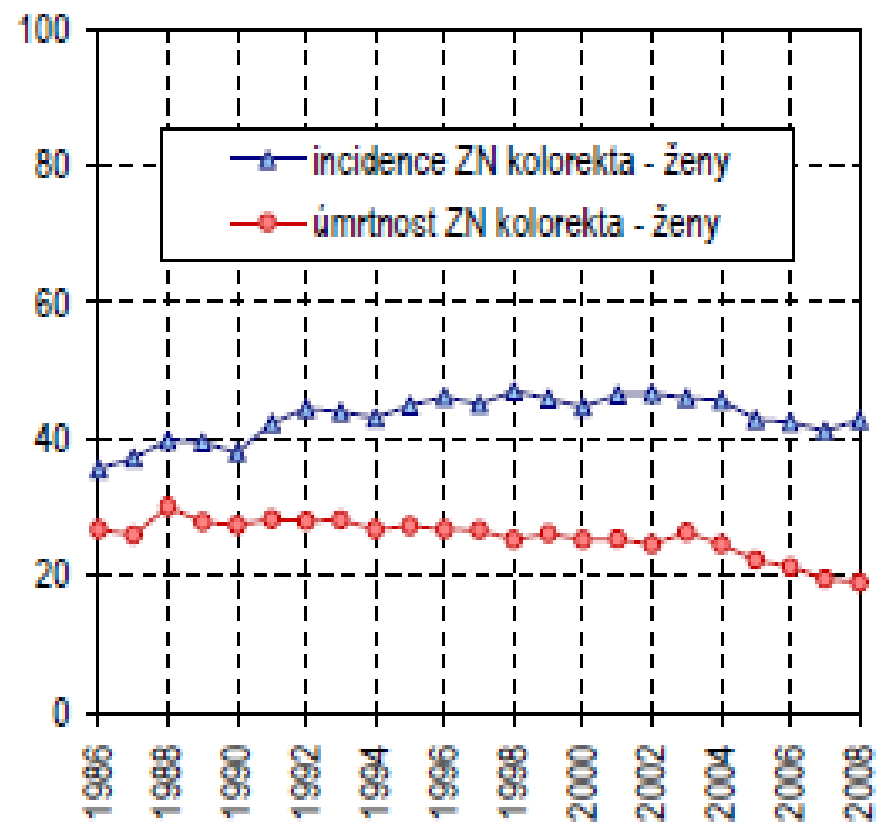
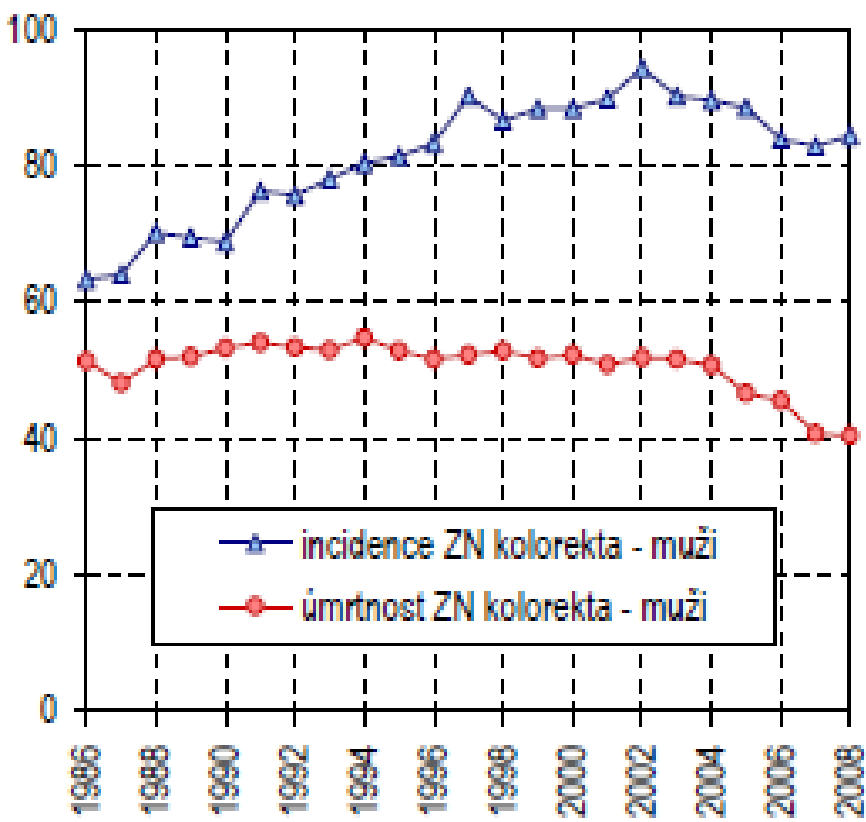

Pořadí České republiky: 5

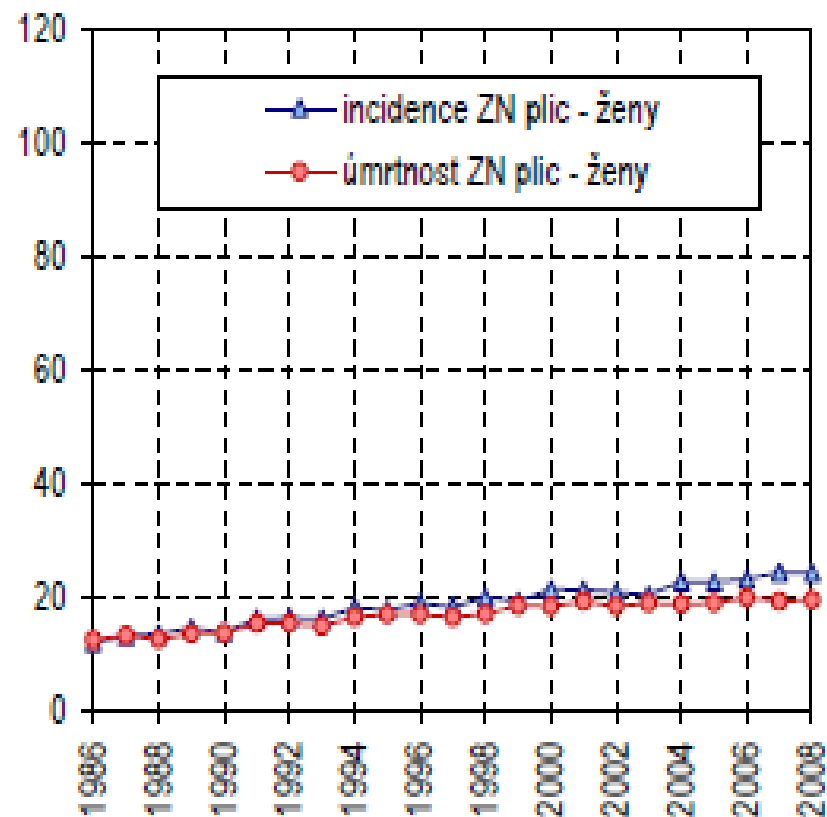
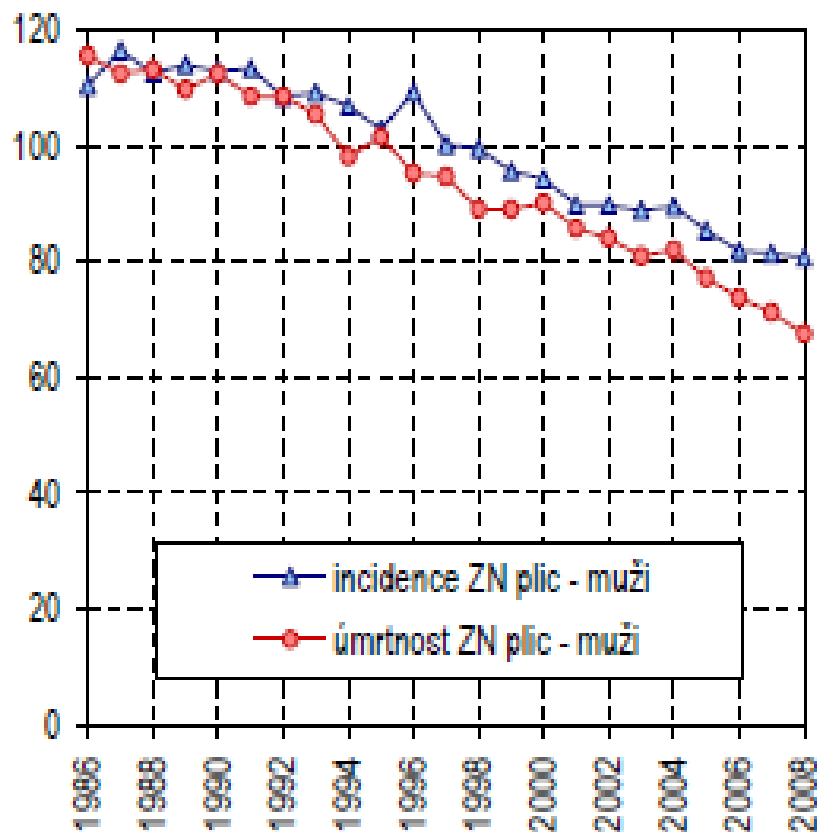
<http://www.svod.cz>

Zdroj dat: GLOBOCAN 2008

Graf 4-5: Vývoj standardizované incidence a úmrtnosti na ZN kolorekta u mužů a žen

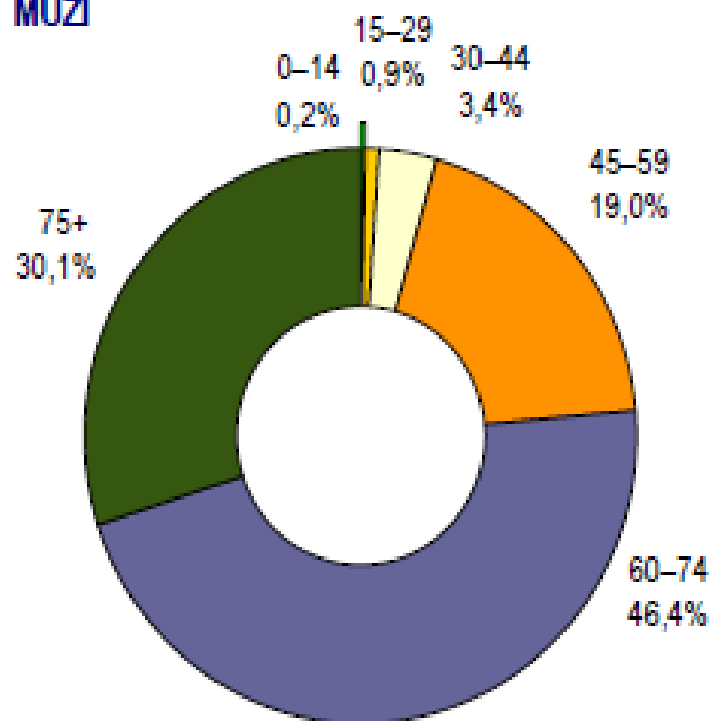

Graf 6–7: Vývoj standardizované incidence a úmrtnosti na ZN průdušnice, průdušky a plice u mužů a žen

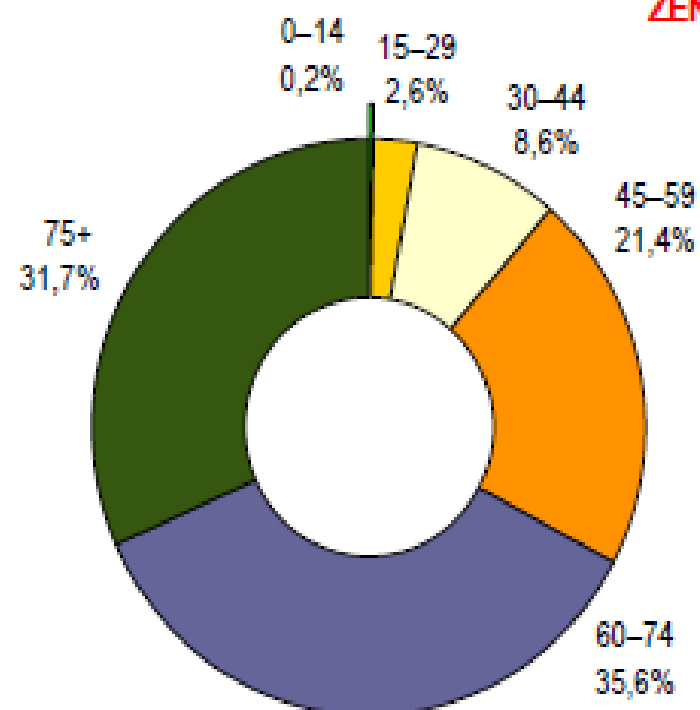

Graf 3: Věková struktura nově hlášených případů zhoubných novotvarů a novotvarů in situ (dg. C00–C97 a D00–D09 dle MKN-10) u mužů a žen v roce 2008

MUŽI

ŽENY

ONKOLOGICKÉ (NÁDOROVÉ) REGISTRY

- Organizace pro systematický sběr, uchování, analýzu, interpretaci a prezentaci dat o onkologických onemocněních
- Nezastupitelná úloha z hlediska provádění epidemiologických studií rizikových faktorů a mapování geografické a věkové distribuce nádorů
- Podle účelu a cíle:
 - **populační onkologický registr**
(*Národní onkologický registr ČR - NOR*)
 - **nemocniční onkologický registr**
 - **účelový onkologický registr**
 - **klinický onkologický registr**

Národní onkologický registr ČR

- Od r. 1976, povinné hlášení ZN od 1.1.1951
- Účelem je registrace ZN a periodické sledování jejich vývoje
- **Celoplošný** (celonárodní) populační onkologický registr
- Základní informací je hlášení Incidence a léčba ZN a Kontrolní hlášení ZN (elektronické hlášení?)
- T.č. údaje o cca 1,8 mil. případů ZN, každý případ charakterizován cca 30 parametry

Národní onkologický registr ČR

- Důraz na ochranu osobních údajů
- Vysoká kvalita a validita dat (prodleva ve zveřejnění až 3 roky) - případů HV a LPZ - mezinárodně užívané indikátory kvality a úplnosti registru
- Nedílná součást komplexní onkologické péče
- Poskytuje údaje pro statistické přehledy, pro epidemiologické studie a zdravotnický výzkum
- Podklad pro **tvorbu**, realizaci a vyhodnocování **preventivních** zdravotnických **programů** a pro **odhady** potřebných **nákladů** k zajištění onkol. péče
- Spravován ÚZISem
- ÚZIS každoročně → publikace NOVOTVARY
- NOR – člen řady mezinárodních organizací

SVOD – Systém pro Vizualizaci Onkologických Dat (www.svod.cz)

- Informační služba pro laickou i odbornou veřejnost
- Vyvinut pracovníky IBA MU (od r.2000) jako **software pro analýzu dat NOR**
- Každý občan ČR získá info o epidemiologii ZN (časové a regionální přehledy, mezinárodní srovnání...) – **Web portál SVOD**
- Odborná veřejnost – **Lokální analytický systém SVOD**
– kromě analýzy epid. dat i klinické záznamy NOR,
nutná akademická licence
- Informační zdroj pro management českého zdravotnictví,
státní správu...
- Ochrana osobních údajů, anonymita zdravotnických
zařízení

Národní portál epidemiologie zhoubných nádorů

Projekt SVOD

Aktuality

Epidemiologické
analýzy

Publikace, zprávy

Software SVOD

Průvodce
analýzami

EPIDEMIOLOGIE ZHOUBNÝCH NÁDORŮ V ČESKÉ REPUBLICE

O PROJEKTU
AKTUALITY
EPIDEMIOLOGICKÉ ANALÝZY
PUBLIKACE, ZPRÁVY
SOFTWARE SVOD
PRŮVODCE ANALÝZAMI

login:
heslo:
Přihlásit

Aktuality

Konference
V Brně v rámci Onkologických dnů bude prezentován příspěvek: "WEBOVÝ PORTÁL PRO ANALÝZU A INTERPRETACI POPULAČNÍCH ONKOLOGICKÝCH DAT DOSTUPNÝCH V ČR"
více >>>

Výběr diagnózy
Časový vývoj incidence a mortality jednotlivých diagnóz odráží kromě samotné situace v populaci také vlivy související se sledováním a registrací ZN (změny v diagnostice, změny v klasifikaci nádorů,

INCIDENCE A MORTALITA
Časový vývoj incidence a mortality zhoubných novotvarů v ČR.

ČASOVÉ TRENDY
Změny ve vývoji incidence a mortality ZN v čase (index růstu a meziroční změny).

VĚK PACIENTŮ
Věková struktura pacientů a zemřelých na zhoubné novotvary.

REGIONÁLNÍ PŘEHLEDY
Srovnání mortality novotvarů v ČR a v zahraničí.

KLINICKÁ STÁDIA
Časový vývoj klinických stadií zhoubných novotvarů v ČR.

SROVNÁNÍ SE SVĚTEM
Srovnání incidence a mortality ZN v ČR a v zahraničí (zdroj: GLOBOCAN 2008).

PŘEHLED DIAGNÓZ
Základní údaje o zhoubných novotvarech v ČR.

Epidemiologické
analýzy

Incidence, mortalita

Časové trendy

Regionální přehledy

Věková standardizace

Klinická stadia

Mezinárodní data

Srovnávací analýzy

Ucelené přehledy

<http://www.svod.cz>

Národní onkologický program ČR

- Vytvořen ČOS v r. 2003 s cílem:
 1. Snižování incidence a mortality nádorových onemocnění
 2. Zlepšovat kvalitu života onkologicky nemocných
 3. Racionalizace nákladů na diagnostiku a léčbu nádorových onemocnění

Možnosti snížení incidence a mortality ZN

- **pokroky v terapii ZN**
- **preventivní opatření (primární, sekundární - SCREENING, terciární, kvartérní p.)**

ZN vhodné ke screeningu

- **Ca prsu !!!** (celoplošný mamografický screening od r. 2002)
- **Ca kolorekta** (celoplošný screening od r. 2009)
- **Ca děložního čípku** (cervikální screening od r. 2008)

Národní programy screeningu zhoubných nádorů v ČR – stav v roce 2009

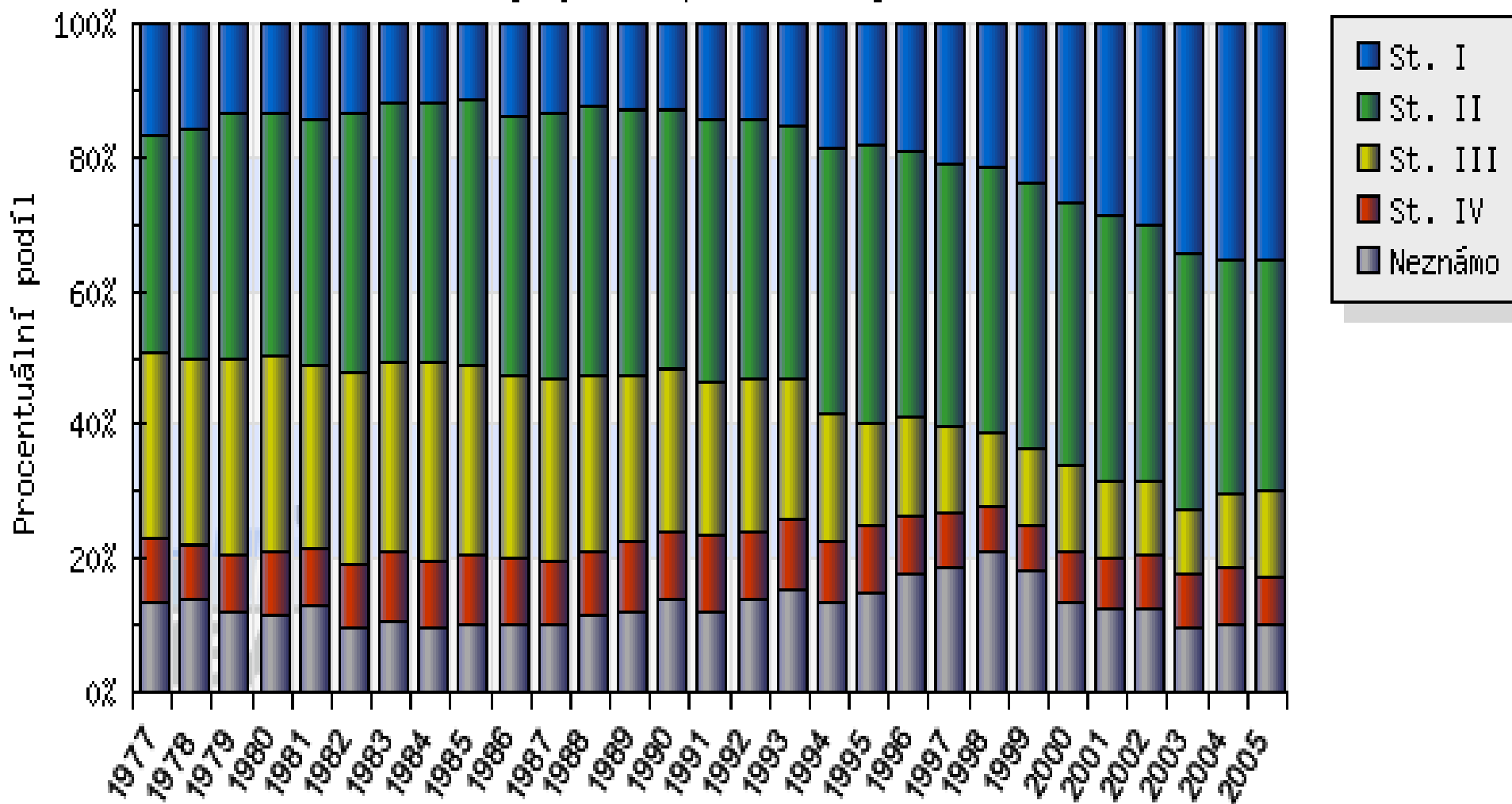
Program	Cílová populace	Screeningová metoda
Screening karcinomu prsu	ženy od 45 do 69 let	mamografické vyšetření jednou za dva roky
Screening kolorektálního karcinomu	muži a ženy od 50 let	50-54 let věku – test na okultní krvácení jednou ročně
		od 55 let věku – test na okultní krvácení jednou za dva roky NEBO primární screeningová kolonoskopie jednou za 10 let
Screening karcinomu děložního hrdla	ženy od 15 let; je plánováno zvaní žen ve věku 25 – 60 let	cytologické vyšetření stěru z děložního hrdla jednou ročně

Mamografický screening v ČR

- Pravidelné preventivní vyšetřování žen bez příznaků nemoci s cílem zachytit ZN v nejčasnějším stadiu
- Zahájen 2002, celoplošně
- Ženy ve věku 45 a více, každé 2 roky (nově 70+)
- Cca 60 akreditovaných mamografických center
- Datový audit
- Vzrostl podíl časných a plně vyléčitelných stadií na úkor stadií pokročilých
- **pokles mortality !!!**

C50 - ZN prsu, ženy

vývoj zastoupení klinických stadií

Analyzovaná data: N=116923

Zdroj dat: ÚZIS ČR

<http://www.svod.cz>

TABULKA 1

Vývoj zastoupení stadií u pacientek s nově diagnostikovaným zhoubným novotvarem prsu v ČR

Diagnóza	Klinické stadium	Zastoupení stadií onemocnění			
		1990–1994	1995–1999	2000–2004	2005–2009
ZN prsu (C50)	Stadium I	16 %	22 %	32 %	38 %
	Stadium II	42 %	42 %	38 %	35 %
	Stadium III	23 %	14 %	11 %	14 %
	Stadium IV	11 %	9 %	9 %	8 %
	Neznámo	8 %	13 %	10 %	5 %

Zdroj dat: Národní onkologický registr ČR

TABULKA 2

Vývoj hodnoty pětiletého relativního přežití pacientek se zhoubným novotvarem prsu v ČR

Diagnóza	Klinické stadium ¹	Pětileté přežití protinádorově léčených pacientek v různém období (95% interval spolehlivosti)		
		1995–1999 ²	2000–2004 ³	2005–2009 ³
ZN prsu (C50)	Stadium I	96,7 (94,2–98,8)	97,5 (95,4–99,3)	100,0 (99,2–100,0)
	Stadium II	84,6 (82,1–86,9)	86,1 (83,9–88,2)	89,5 (87,6–91,4)
	Stadium III	57,1 (52,3–61,8)	60,9 (56,3–65,5)	67,1 (62,7–71,3)
	Stadium IV	22,5 (17,8–27,7)	26,0 (21,2–31,3)	25,1 (20,8–29,8)
	Všechna stadia	77,2 (75,4–78,9)	80,9 (79,3–82,4)	86,0 (84,7–87,2)

¹ Dělení dle klinického stadia primární diagnózy

² Kohortová analýza pacientek diagnostikovaných v daném časovém období

³ Analýza period zahrnující do výpočtu informaci o přežití pacientek diagnostikovaných v recentním období

Zdroj dat: Národní onkologický registr ČR

Racionalizace nákladů na dg. a tp. ZN

- Síť **komplexních onkologických center** – od r. 2006 (**KOC**) – nejsložitější a nejdražší péče (t.č. 13 KOC) –
národní síť onkol. pracovišť, poskytujících komplexní dg., léčebnou i poléčebnou onkol. péči,
princip 4 kompetencí – vybavení, kvalifikace, sebeevaluace, komunikace,
uznána MZd i ZP
Kdo léčí rakovinu častěji, léčí ji lépe!!!
- Používání závazných doporučení (**standardů**) diagnostiky a léčby ZN (tzv. „**Modrá kniha**“)
Cíl: **Všichni pacienti dostanou optimální léčbu podle současných medicínských znalostí s přihlédnutím k ekonomickým možnostem země.**
- Stále chybí reforma zdravotnictví respektující ekon.možnosti ČR

Prediktivní odhady nákladů onkologické péče v ČR

- Institut biostatistiky a analýz
 - Komplexní prediktivní model pro odhady - **incidence a prevalence**
 - **mortality**
 - **přežití**
 - Vstupní data: - databáze NOR, demografická data, registr zemřelých (ČSÚ)
-

Děkuji za pozornost

